

Kvinnors företagande
på landsbygden,

Östergötland vs Sverige

Birgitta Sköld och Malin Tillmar

Bakgrund

- ▶ En livskraftig landsbygd
- ▶ Demografiska utvecklingen i Sverige
- ▶ Omfattningen av företagande är därför en aspekt som kan ha effekt på enskilda kommuners sårbarhet (Tillväxtverket 2012).
- ▶ Traditionell genusordning i gröna näringar (se Pettersson & Arora-Jonsson 2009; Andersson & Lidestav 2014).
- ▶ Huvudansvar för barn och hushållssysslor (Anthopoulo 2010; Bensemman & Hall 2010; Pettersson & Heldt-Cassel 2014).
- ▶ Företagande är manligt präglad (Ahl, 2006).

Syfte

- Syftet med rapporten är att kartlägga kvinnors entreprenörskap på landsbygden. Kunskapen ska kunna ligga till grund för att stimulera
 - Landsbygdsutveckling genom företagande
 - Jämställdhet
 - vidare forskning

Metod

- ▶ En kvantitativ kartläggning, Registerdata, 2012
- ▶ Jämförelse av: Stad och landsbygd, Svenskfödda och utlandsfödda, män och kvinnor.
- ▶ Landsbygdskommuner, vilka är det?
 - ▶ I *mycket avlägset* belägna landsbygdskommuner bor hela befolkningen i landsbygdsområden ... minst 90 min resväg
 - ▶ I *avlägset* belägna landsbygdskommuner bor minst 50 procent av befolkningen i landsbygdsområden ... mindre än hälften har minst 45 min resväg
 - ▶ I *landsbygdskommuner nära en större stad* bor minst 50 procent av befolkningen i landsbygdsområden ... minst hälften har minst 45 min resväg

Tillväxtanalys (2014). Bättre statistik för bättre regional- och landsbygdspolitik. Rapport 2014:4. Östersund: Tillväxtanalys.

Landsbygdskommuner i Östergötland

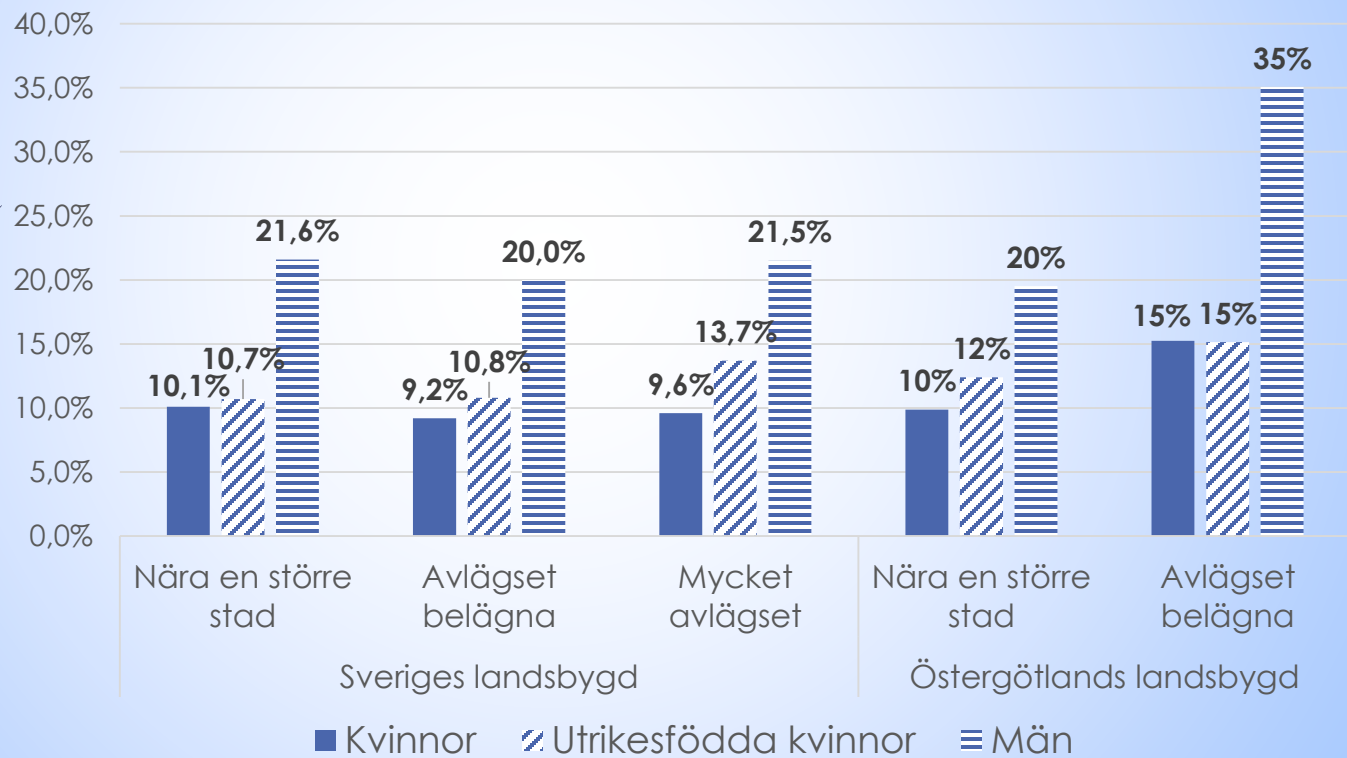

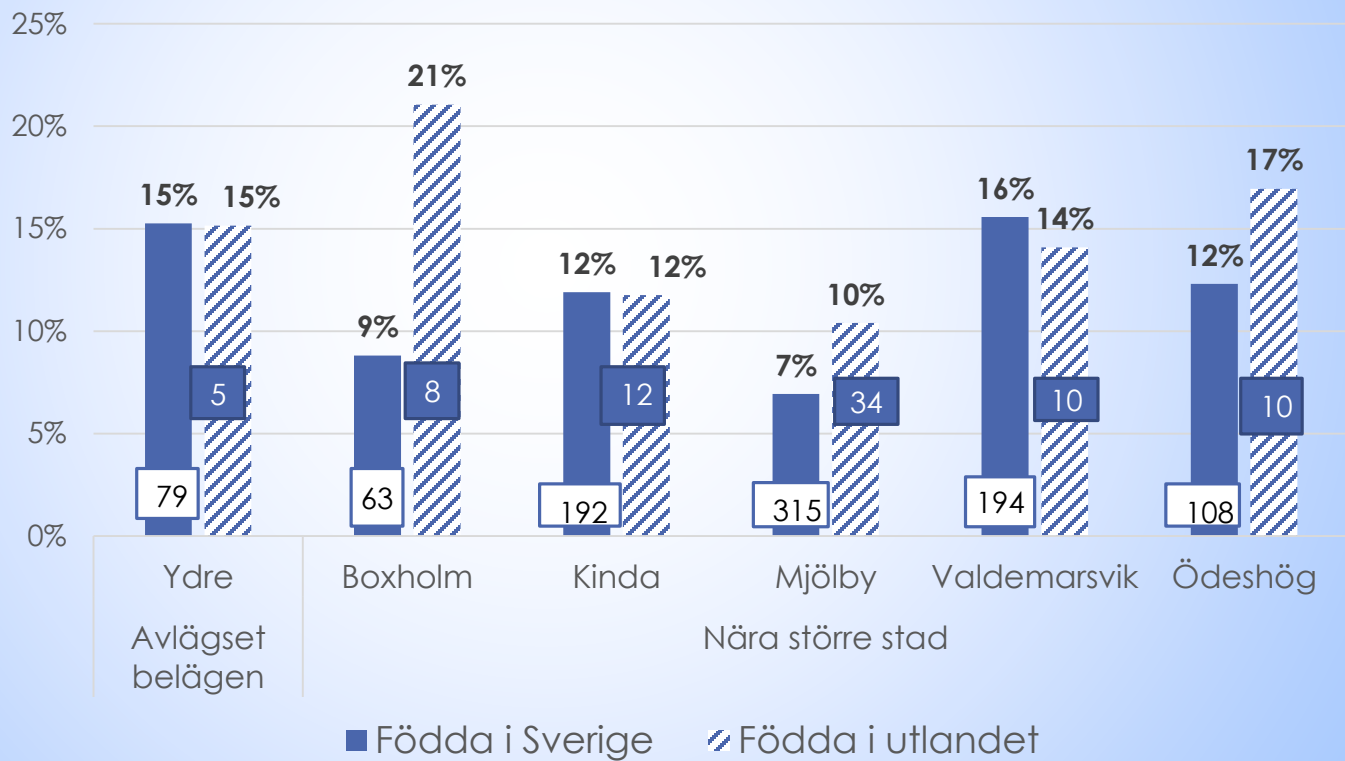
Andelen företagare (per sysselsatta) är större på landsbygden...

- ▶ 9,7 procent av de sysselsatta kvinnorna på landsbygden är företagare
- ▶ 21 procent av de sysselsatta männen på landsbygden är företagare
- ▶ 6,1 procent av de sysselsatta kvinnorna i tätorten är företagare
- ▶ 12,5 procent av de sysselsatta männen i tätorten är företagare

Andel företagare per sysselsatta *kvinnor*,
företagare per sysselsatta *utlandsfödda kvinnor*
samt företagare per sysselsatta *män*
i landsbygdskommuner

Andel företagare per sysselsatta bland svenskfödda respektive utrikesfödda kvinnor i Östergötland

De tio vanligaste näringsgrenarna för kvinnor på landsbygden

Näringsgren/Bransch	Sveriges landsbygd		Östergötlands landsbygd		
	Antal företagare	Andel av samtliga företagande kvinnor	Antal företagare	Andel av samtliga företagande kvinnor	
Skogsförvaltning	3056	10,2%	105	10,2%	1
Hårvård	2506	8,4%	82	8,0%	2
Blandat jordbruk	1196	4,0%	58	5,6%	3
Restaurangverksamhet	959	3,2%	37	3,6%	4
Redovisning och bokföring	796	2,7%	17	1,7%	8
Kroppsvård	751	2,5%	26	2,5%	5
Konsultverksamhet avseende företags organisation	581	1,9%	14	1,4%	9
Fysioterapeutisk verksamhet o.d.	491	1,6%	18	1,7%	7
Litterärt och konstnärligt skapande	481	1,6%			
Övriga konsumenttjänster	394	1,3%	21	2,0%	6
Specialiserad butikshandel med blommor etc.			13	1,3%	10
		37,4% av 29 972		38% av 1 030	

De tio vanligaste branscherna för utlandsfödda företagare (kvinnor) i Sveriges och Östergötlands landsbygdskommuner

Näringsgren/bransch	Sveriges landsbygd		Östergötlands landsbygd		
	Antal företagare	Andel av samtliga företagande utlandsfödda kvinnor	Antal företagare	Andel av samtliga företagande utlandsfödda kvinnor	
Restaurangverksamhet	380	12,9%	10	12,7%	1
Hårvård	186	6,3%	8	10,1%	2
Lokalvård	141	4,8%	5	6,3%	3
Kroppsvård	94	3,2%	4	5,1%	4
Skogsförvaltning	69	2,4%			
Övriga konsumenttjänster	60	2,0%	5	6,3%	3
Blandat jordbruk	59	2,0%			
Redovisning och bokföring	56	1,9%			
Konsultverksamhet avseende företagsorganisation	45	1,5%	2	2,5%	5
Litterärt och konstnärligt skapande	41	1,4%	2	2,5%	5
Datakonsultverksamhet			2	2,5%	5
Veterinärverksamhet			2	2,5%	5
Övrig musik-, dans- och kulturell utbildning			2	2,5%	5
Artistisk verksamhet			2	2,5%	5
		38,4 % av 2936		55,5 % av 74	

Deskriptiv statistik över de sysselsatta respektive företagande kvinnorna i landsbygdskommunerna i Östergötland

	Totalt sysselsatta		Företagare		Utlandsfödda företagare	
	Medeltal	Std. avvikelse	Medeltal	Std. avvikelse	Medeltal	Std. avvikelse
Företagare	10%	0,30				
Utlandsfödd	6%	0,24	8%	0,27		
Ålder	45	13,70	55	12,87	49	10,70
Gift	50%	0,50	67%	0,47	76%	0,43
Barn	39%	0,49	25%	0,43	43%	0,50
Grundskoleutbildning	11%	0,31	16%	0,37	17%	0,37
Gymnasieutbildning	57%	0,49	57%	0,50	39%	0,49
Eftergymnasial utb.	32%	0,46	26%	0,44	44%	0,50
Displnk Individ	217 480	1418,13	195 155	2935,20	163 584	1754,66
Displnk Familj	457 156	3332,32	424 912	4426,63	358 547	2499,90
Avlägset belägen	5%	0,23	8%	0,27	6%	0,25
Nära större stad	95%	0,23	92%	0,27	94%	0,25
Lägst arbetslöshet	6%	0,23	8%	0,27	6%	0,25
Medel arbetslöshet	24%	0,43	27%	0,44	25%	0,44
Högst arbetslöshet	70%	0,45	65%	0,48	68%	0,47
N	10 145		1 030		79	

Vilken effekt har individfaktorer på kvinnors benägenhet att vara företagare?

- ▶ Benägenheten att vara företagare för kvinnor i landsbygdskommunerna i Östergötland ökar med 10 procent för varje år de blir äldre.
- ▶ Vidare ökar benägenheten att vara företagare för de som är gifta med ca 30 procent än för de ogifta
- ▶ Kvinnor med hemmavarande barn har dubbelt så stor benägenhet att vara företagare än de som inte har barn.
- ▶ Utbildningsnivå har inte ett signifikant samband med benägenheten att vara företagare
- ▶ Resultaten pekar på att den disponibla inkomsten (individens) har negativ effekt på benägenheten att vara företagare. Det vill säga de kvinnor som är företagare har i genomsnitt lägre inkomst än de som inte är företagare.

Vilken effekt har geografiska belägenheten för benägenheten att vara företagare?

- ▶ Benägenheten att vara företagare i Östergötland är ca 40 procent större för de kvinnor som är sysselsatta i den *avlägset belägna* kommunen Ydre, jämfört med i kommuner *nära en större stad*.
- ▶ Ydre är också den kommun som har den lägsta arbetslöshetsnivån, 4,7procent (2011) och resultaten visar här en större benägenhet att vara företagare än för de kvinnor som är sysselsatta i kommuner med de högsta arbetslöshetsnivåerna (från 5,5 – 9,6%)
- ▶ Men ...

Deskriptiv analys av de företagande kvinnorna och männen i Sverige i de fem mest vanliga branscherna för kvinnor

	Kvinnor	Män
Individ		
Kön	39%	61%
Individens disp Inkomst	186 299	230 345
Ålder	56 år	59 år
Ålder 16-24	3%	1%
Ålder 25-39	13%	9%
Ålder 55-65	25%	26%
Ålder 66-74	36%	45%
Ålder 40-54 referenskategori	23%	19%
Gift	57%	58%
Barn	23%	17%
Utlandsfödd	8%	
Grundskoleutb	23%	38%
Gymnasial utb	59%	46%
Referens eftergymnasial utbildning	18%	16%
Ytterligare sysselsättning	15%	14%
Bransch		
Blandat jordbruk	13%	31%
Skogsförvaltning	36%	52%
Restaurang	11%	12%
Hårvård	30%	2%
Referens Redovisning och bokföring	10%	3%
Antal företagare	8280	12870

Deskriptiv analys av de företagande kvinnornas och männens företag i de fem mest vanliga branscherna för kvinnor i Sverige

	Kvinnor	Män
Företag		
Enskild firma	92%	93%
<i>Referens fåmansaktiebolag</i>		
Soloföretag	85,6%	85%
2-9 sysselsatta	13,6%	14%
<i>Referens >10 sysselsatta</i>	0,8%	1%
Nettooms. <99 000	34%	37%
Nettooms. <599 000	41%	28%
Nettooms. <1 499 000	13%	15%
Netto >1 500 000	10%	20%
Årets resultat <0	26%	33%
Årets resultat <99 000	29%	25%
Årets resultat <299 000	29%	21%
Årets resultat >300 000	15%	20%
Kommuntyp		
Landsbygd mycket avlägset	7%	7%
Landsbygd avlägset	39%	40%
Landsbygd nära en större stad	54%	53%
	8280	12870

Hur samvarierar företagarnas individfaktorer med deras disponibla inkomst?

- ▶ Företagarna (kvinnor och män) i åldersgruppen 66-74 år, som också har sin pension, är de som i genomsnitt har de högsta disponibla inkomsterna
- ▶ De företagare (kvinnor och män) som har lägst utbildningsnivå är de som har lägst disponibel inkomst
- ▶ Företagande kvinnor och män som har hemmavarande barn har 12 respektive 15 procents högre disponibel inkomst än de utan barn
- ▶ Företagande kvinnor som är gifta har 11 procents lägre disponibel inkomst än de som är ogifta
- ▶ Företagande män som är gifta har 7 procents högre disponibel inkomst än de som är ogifta
- ▶ De demografiska variablerna bidrar dock inte till att helt förklara variansen i den disponibla inkomsten, vilket menas att det är av vikt att studera andra faktorer.

Hur samvarierar företagarnas företagsbransch- och kommutyp med den disponibla inkomsten?

- ▶ Resultaten visar att det inte är skillnader mellan kvinnor och män i företagsvariablerna:
 - ▶ Kvinnor och män med enskild firma har en lägre disponibel inkomst än de som är ägare i fåmansaktiebolag
 - ▶ Kvinnor och män med fler än 10 anställda har en högre disponibel inkomst än de som har färre
- ▶ Resultaten visar att bransch har en något större effekt på kvinnors disponibla inkomst än för mäns
 - ▶ Inom Redovisning och bokföring finns de högsta disponibla inkomsterna oavsett gruppen kvinnor eller män
 - ▶ De lägre nivåerna av disponibel inkomst i Hårvård och Skogsförvaltning (i relation till Redovisning och bokföring) ser lika ut inom gruppen kvinnor som inom gruppen män
 - ▶ De lägre nivåerna av disponibel inkomst i Blandat jordbruk (40% lägre) och Restaurangverksamhet (50% lägre) i relation till Redovisning och bokföring är 15 procent respektive 12 procent större differenser än inom gruppen män.
- ▶ Resultaten visar att kommutyp har en något större effekt på mäns disponibla inkomst än kvinnors
 - ▶ Företagare i avlägsna och mycket avlägsna kommuner har en lägre disponibel inkomst än de nära en större stad. Skillnaderna är dock små.

Slutsatser

1. Företagandet landsbygden är könssegregerat och hierarkiserat både i hela Sverige i och Östergötland

- ▶ De tio vanligaste näringsgrenarna skiljer sig markant åt mellan kvinnor och män. Kvinnors företagande är mindre inriktade på mark- och naturresurser.
- ▶ Kvinnors företagandet kan vara ett sätt att kombinera arbetsliv med hemmavarande barn.
- ▶ Företagande kvinnor har i genomsnitt 19 procents lägre disponibel inkomst än företagande män.
- ▶ Effekten av att vara gift är hämmande på kvinnors disponibla inkomst, men främjande för mäns inkomst.

Slutsatser

2. Branschskillnader snarare än individfaktorer förklarar skillnaderna i inkomst mellan men och kvinnor som är företagare

- ▶ Högst disponibel inkomsterna har kvinnor som :
 - ▶ Har företag inom *Redovisning och bokföring*;
 - ▶ Har företag med över 10 sysselsatta
 - ▶ Har ett fåmansaktiebolag eller
 - ▶ kombinerar med anställning.
- ▶ Högsta disponibla inkomsterna har också kvinnor som:
 - ▶ Är födda i Sverige
 - ▶ Har en eftergymnasial utbildning
 - ▶ Är i åldersgruppen 66-74 år
 - ▶ Är ogifta eller
 - ▶ Har hemmavarande barn.

Diskussionfrågor

- ▶ Vad förvånade er i resultaten?
- ▶ Vad tänker ni om avvikande kommuner, så som Ydre?
- ▶ Utlandsfödda vs Svenskfödda – reflektioner?